

DZIENNIK POMORSKI

PRZEDPŁATA:

Miesięcznie w ekspedycji . . .	2,55 zł.
Z odnośnikiem i w agencjach . . .	2,65 „
Na pocztę, już z odnośnikiem . . .	2,80 „
Kwartalnie w ekspedycji . . .	7,65 „
Na pocztę już z odnośnikiem . . .	8,67 „

Strajki i inne wypadki zwalniają Wydawnictwo z dostarczania numerów bez zwrotu — — części kwoty abonamentowej. — —

OGŁOSZENIA:

od wiersza 6-cio lam. lub jego miejsca 16 gr. w dziale ogłoszeniowym, od wiersza mm. 3 lam. lub jego miejsca 40 gr. w dziale redakcyjnym. Z zagranicy 100% drożej.

Ogłoszenia przyjmuje się do godz. 9. przed poł.

Piątek: Filipa i Jakóba Apost.
Sobota: Zygmunta

CHOJNICE, sobota dnia 2. maja 1931 r.

Słońca wschód 4.07 zachód 18.58
Kiełtyca wschód 18.47 zach. 4.02

Więści o krótkiej treści

Straszna eksplozja w Brazyliji 45 ludzi zabitych

Rio de Janeiro. Wskutek wybuchu w laboratorium marynarskim w Nictheroy 45 osób poniosło śmierć a 70 jest rannych.

Rozwiązanie parlamentu w Rumunii

Bukareszt. Rząd rozwiązał parlament i wyznaczył termin wyborów na 1 czerwca do izby niższej a na 4 czerwca do izby wyższej (senatu).

Kradzież 12 skrzyń granatów

Częstochowa. Z transportu amunicji skradli prawdopodobnie komuniści 12 skrzyń granatów ręcznych.

Katastrofy samolotowe

Paryż. — Pod Mont Elimar spadł samolot podczas lotu ćwiczebnego i rozbił się doszczętnie. Dwaj lotnicy ponieśli śmierć na miejscu. — Pod Pontoise przewrócił się samolot podczas lądowania i rozbił się. Dwaj lotnicy odnieśli rany zagrażające życiu. — W pobliżu portu lotniczego marynarki Hyeres hydroplan spadł z wysokości 100 metrów na morze. Rybacy wyławiali zranionych lotników. Aparat zatonął.

Wspólna linja Włoch i Anglii w sprawie floty

Londyn. Urząd spraw zagranicznych otrzymał od rządu włoskiego zawiadomienie, że odpowiedź włoska na francuskie propozycje co do graniczenia floty trzymać się będzie wytycznych, zawartych w angielskich kontrpropozycjach.

Redukcja personelu w kasach chorych

Redukcja personelu w kasach chorych nastąpi po ostatecznym zreorganizowaniu kas okręgowych a więc nie wcześniej jak za 3 miesiące.

Książę Walji w Paryżu

Paryż. Książę Walji i brat jego książę Jerzy złożyli wizytę prezydentowi republiki Doumergue'owi.

Jawne rozpatrywanie skarg wyborczych

Prezydium Sądu Najwyższego wyznaczyło na rozpatrywanie protestów wyborczych największą salę w gmachu Sądu nr. 1. Sesje, na których znajdują się skargi wyborcze są dostępne dla publiczności.

TELEGRAMY

Katowice, 1 maja. W zwierzyńcu zachorowały wszystkie ptaki egzotyczne na cholere ptasią. Ośm dziesiątych ptaków zniszczało.

Paryż, 1 maja. Numer majowy organu komunistycznego „Humanite” został skonfiskowany. Cenzura skreśliła odezwy partji komunistycznej i artykuły o 1 maja. Redakcji wyłożono postępowanie karne.

Madryt, 1 maja. W Barcelonie demonstranci w liczbie około 100 dopuszczali się grabieży w sklepach.

W dziesiątą rocznicę bohaterskiego powstania

Traktat wersalski miał przyznać początkowo Polsce z obszaru Górnego Śląska rejencję opolską bez powiatów Nyssa, Grodków, Niemodlin i zachodnią część powiatu prudnickiego. Naskutek wpływów angielskich wysunięto koncepcję plebiscytu, obejmującego teren Górnego Śląska.

Fakt wskrzeszenia Polski niepodległej miał decydujący wpływ na podniesienie się wśród ludu śląskiego głośniego wołania o wyzwolenie i zjednoczenie z Macierzą. Na stan ówczesnej umysłowości Ślązaków odziaływało dominująco zarówno powstanie wielkopolskie, jak inne ruchy zbrojne w Cieszyńskiem i Małopolsce, które w wyniku przyniosły wolność i wyznaczyły granice państwa niepodległego. Przeświadczenie, iż ruch zbrojny zadecyduje o losach Górnego Śląska, spowodowało wybuch powstania w nocy z 16 na 17 sierpnia 1919 r. Powstanie to, które objęło teren powiatu pszczyńskiego i rybnickiego, zostało krwawo przez Niemców stłumione i w następstwie przyniosło represje ze strony Grenzschutzu.

27 stycznia 1920 pojawiły się na Śląsku oddziały wojsk koalicyjnych. 11 lutego Międzysojusznicy Komisja Rządowa i Plebiscytowa objęła władzę, kładąc tem samem w dużym stopniu kres gwałtom, popełnianym na ludności polskiej. Przystąpiono do akcji plebiscytowej. Administrację pozostawiono na Górnym Śląsku niemiecką, służbę bezpieczeństwa pełniła osławiona, wroga Polakom Sicherheitspolizei. Terror polityczny i gospodarczy na Górnym Śląsku wystąpił najsilniej w okresie wojny polsko - bolszewickiej. Zamordowano w tym czasie kilku polskich działaczy plebiscytowych, napadnięto na siedzibę polskiego Komisarjatu Plebiscytowego w Bytomiu. Przeciwnie strunę: wybuchło drugie powstanie, które przyniosło w konsekwencji usunięcie z terenu plebiscytowego oddziałów Sicherheitspolizei, na której miejsce utworzono mieszana policję polsko - niemiecką, ponadto osiągnięto pewną pacyfikację stosunków na Śląsku.

20 marca 1921 odbył się plebiscyt, który dał 706 820 głosów Niemcom, 479 414 — Polakom. Decydujący wpływ na wynik plebiscytu miał udział emigrantów, z których 182 000 oddało głosy za Niemcami a 10 000 za Polską. Oni zadecydowali o plebiscycie, jak również warunki terroru, i gwałtów, w jakich się odbywało głosowanie. Na 1 261 gmin głosujących, 597 gmin opowiedziało się za Polską. W myśl tego wyniku w Polskim Komisarjacie Plebiscytowym wykreślono granicę, która — jako t. zw. linja Korfantego — obejmowała teren plebiscytowy od granicy polskiej aż po Odrę, od granicy czeskiej szła na południe od Opola i przez powiat olecki ku granicy polskiej. Tymczasem w ciągu kwietnia rozeszły się wieści, że cały niemal obszar plebiscytowy przypadnie Niemcom, z wyjątkiem powiatu pszczyńskiego i małych skrawków dwu pogranicznych powiatów. Wieści te wytworzyły na Śląsku nastrój ciężki i gorący: wywierano nacisk na Komisarjatu, aby zajął siłą teren, który opowiedział się za Polską.

Wypadki potoczyły się szybko. W dniu 1 maja 1921 r. ukazała się w prasie śląskiej wiadomość ze źródeł niemieckich, że czynniki międzynarodowe mają przyznać Polsce powiaty: pszczyński i rybnicki oraz okolice Mysłowic z powiatu katowickiego. Wrażenie tej wieści było piorunujące: 2 maja wybuchła na Śląsku strajk generalny, a te same nocy zbrojne powstanie. Armja powstańcza, licząca bezpośrednio przed plebiscytem do 40 000 ludzi, ożywna była wielkim zapalem. Mimo ciężkich warunków potrafiiono ją wyćwiczyć i uzbroić. Wybuch powstania zaskoczył Niemców, to też w szybkim czasie powstańcy docierają do Odry. Naskutek interwencji władz międzysojusznich oddziały powstańcze wycofują się z szeregu miast z wyjątkiem Król.-Huty, Chorzowa i Łabęd. Po objęciu obwodów

przemysłowego władze powstańcze przystąpiły do zorganizowania kolei objazdowych celem ominięcia węzłów kolejowych, pozostających w rękach wojsk koalicyjnych. Z chwilą zdobycia Kędzierzy na i Gogolina część operacyjna powstania została osiągnięta. Odtąd rozpoczęła się walka defensywna. Przeciwnik gromadził siły, ściągając regularne oddziały, zaprawione w zapasach wielkiej wojny. Niemcy przystąpili do ataku w dniu 21 maja, nie osiągając jednak większych sukcesów, następnie zaś 4 czerwca. Naskutek interwencji Komisji Międzysojusznicy zawarto rozjem, 11 czerwca w Białym podpisano umowę między Komisją Międzysojusznicy a Naczelną Komendą Powstańcza. W myśl tej umowy przystąpiono do likwidacji powstania. Z dniem 5 lipca 1921 obie strony wycofały się z terenu plebiscytowego, który znalazł się odtąd w ręku Komisji Międzysojusznicy.

Pozytywne wyniki powstania są niewątpliwe. Nie przyniosło ono wprawdzie Polsce całego obszaru, zakreślonego t. zw. linją Korfantego, jednak zadecydowało o przyłączeniu do Polski powiatu katowickiego, Król. Huty, przeważnej części powiatu bytomskiego, zabrzkiego, części powiatu gliwickiego, większej części tarnogórskiego z Tarnowskimi Górami i lublinieckiego z Lublińcem. Została więc przy Polsce większa część obszaru przemysłowego. Bez 3-go powstania przypadłoby Polsce jedynie powiaty: — pszczyński i rybnicki ze skrawkiem myśłowickim powiatu katowickiego. Inne powiaty pozostałyby w rękach Niemców.

Ogólny obszar, przyłączony do Polski, wynosi około 30 proc. obszaru plebiscytowego, o łącznym obszarze 3 225 km² i o ludności, wynoszącej 980 tys. mieszkańców. Nie jest to podział sprawiedliwy, ale wywalczony został ciężko i krwawo przez cichy zazwyczaj, spokojny i pracowity a zaprawiony w trudnych warunkach codziennej egzystencji lud górnośląski.

Za kordonem jednak zostało więcej znacznie, niż 500 tys. naszych rodaków, narażonych na nacisk germanizacji, na dotkliwie represje i szykany we wszystkich dziedzinach ich życia duchowego i materialnego. To też w dniu 3 maja 1921, gdy cała Polska święci w Katowicach pamięć ostatniego zryw śląskiego ruchu orężnego naszych braci śląskich, myśl i uczucie nas wszystkich biegną ku tym braciom naszym, którym los nie dozwolił cieszyć się dziś wspólnie z uzyskaną tak drogo wolnością.

Prześladowanie duchowieństwa na Litwie

Proces przeciwko dziesięciu studentom i czterem księżom katolickim, który ma związek z inwigilowaniem kazań kościelnych, został wyznaczony na dzień 12 maja.

Obrony skarżonych podjęli się najwybitniejsi adwokaci a m. in. również dziekan wydziału prawnego na uniwersytecie w Kownie. Wśród obrońców są także socjaliści. Proces, który rzuci pewne światło na bezprawne postępowanie dyktatorskiego rządu i na ciężkie pogwałcenie konstytucji, oczekiwany jest przez społeczeństwo litewskie z niecierpliwością.

Tajemnica czarnej bandy nieprzenikniona

Bruksela. — Proces t. zw. „czarnej bandy”, która w r. 1918 terroryzowała ludność, wysadzając domy w powietrze, został zakończony. Machellera, autoralistów, żądających okupu, sąd skazał na 5 lat więzienia. Tajemnicy bandy nie udało się rozwikłać do dziś dnia Macheller jest jednym członkiem bandy, którego udało się ująć, nie udało się jednak wydobyć od niego żadnych zeznań.

Wzruszająca mowa Ojca św.

o obowiązkach i zadaniach polskiego nauczyciela

Watykan był w tych dniach miejscem pamiętnej uroczystości, żywo obchodzącej Polskę. Ojciec św., Jego Świątobliwość Pius XI, udzielił uroczystej audjencji przedstawicielom Stowarzyszenia Chrześcijańsko - Narodowego Nauczycieli Szkół Powszechnych. Nauczyciele ci, za pośrednictwem JE. biskupa Szelażka, złożyli Ojcu św. pamiątkowy album z podpisami polskiej dżiatwy szkolnej z Wołynia. Album ten zawiera liczne ilustracje, przedstawiające nasze zabytki na Wołyniu.

Najbardziej wzruszającym momentem posłuchania była mowa, którą Ojciec św. wygłosił do nauczycieli.

Mowa ta brzmi w streszczeniu:

„Szczęśliwymi się czujemy, gdy widzimy księży prefektów, nauczycieli i nauczycielki, należących do naszej wielkiej rodziny katolickiej, skupionych przy wspólnym tej rodziny Ojcu, aby zacieśnić węzły duchowe, które z Nami wiążą. Radość nasza jest tem większa, że przybywacie z kraju, szczególnie Nam drogiego, z ukochanej przez Nas Polski. Lepiej znamy ten kraj, niż inny, gdyż Opatrzność pozwoliła Nam przebywać w nim przez trzyletni pociąg czasu. Chwile pobytu w Polsce niezatarte pozostawiły w duszy wspomnienia. Z tym krajem związały Nas wiekiście węzły sakry ibskupiej. Przez konsekrację Naszą zostaliśmy jakby zrodzeni dla Polski.

Inny jeszcze powód Naszej radości w chwili obecnej stanowi charakter waszej pracy. Oto przed nami są nauczyciele i nauczycielki. Najwyższą uwagę przywiązujemy do tej waszej pracy; w rękach bowiem nauczycielstwa zwłaszcza nauczycielstwa szkół powszechnych spoczywa cała przyszłość. Dzieci dzisiejsze, będą jutro mężami, które rozsławiają mają sprawy najwyższej wagi, będą matkami, które pokoleniom dalszym mają przekazywać wiarę i umiłowanie cnoty. Gdyby szkoła była wierna swojemu zadaniu, gdy stałaby się całkowitym wyrazem postulatów katolickich i w tem znaczeniu była jedną, niewątpliwie odrodzone byłoby całe społeczeństwo; mielibyśmy najlepsze rodziny, szczęśliwe i doskonale narody, szczęśliwe i potężnie ugruntowane w swem istnieniu kraje. Jako przedstawiciele Stowarzyszenia Chrześcijańsko - Narodowego Nauczycieli Szkół Powszechnych reprezentujecie godnie dążenia waszego narodu do zrealizowania tego ideału. Wasz ustawiczny postęp świadczy, że w narodzie polskim zwycięża myśl zdrowa i zbawcza. Jest was na Wołyniu przeszło 400 uczestników wspomnianego Stowarzyszenia; za wami jednak stoi wielka duchowa armia, broniąca zasad katolickich. Jeżeli w tym kierunku rozwijać się będzie wasze Stowarzyszenie i w tym samym stopniu, jak dotąd, potęgować będzie swoją działalność, to przed nami zaiste okazuje się przeszłość i błogosławiona wizja przyszłości. Prosimy Boga, aby wzrost i postęp wasz szedł w tych kierunkach, których dobro ogólne wymaga.

Nadewszystko więc potrzebny jest wzrost jakościowy, potęgowanie się w duszach waszych walorów moralnych, skupienie się przy

waszem ognisku coraz więcej sił moralnych. Jakościowy wzrost odpowiadać powinien ilościowemu, nie może być nigdy mniejszym od niego; raczej ma go przewyższać. Nie należy wszakże pomijać starań o wzrost ilościowy. Liczba wielka doskonałych wychowawczyń i wychowawców młodzieży, to potęga niezwykła, zabezpieczająca zwycięstwo dobra. Tęgo wzrostu wam z całego serca życzymy. Pozostańcie dobrzy i rozszerzajcie swoją liczebność.

W szczególny sposób dobro waszej diecezji Łuckiej od waszej pracy zależy. Wszak przy pracy duchowieństwa katolickiego wasza praca jest warunkiem niezbędnym jej pomyślności. Ta diecezja, na krańcach wschodniej Polski położona, przedmurzem jest waszej Ojczyzny. Jej moc, jako pierwszego szanca cywilizacji i kultury zachodniej od was zależy. Takim on będzie ten wał ochronny, jakim wy go uczynicie. Od waszej też pracy na tych krańcach wschodnich, zależą poniekąd losy kraju całego. To też rozumiecie dobrze, z jakim uczuciem patrzymy na waszą działalność, jak ojcowskie Nasze serce pragnęłoby sprowadzić na was te wszystkie błogosławieństwa, które umocnić mogą waszą wytrwałość, zapewnić waszym usiłowaniam jak najosobliwsze owoce. Tą więc mocą, jaką Nam Zbawiciel udzielił dla umacniania Jego sług na drodze obowiązku, udzielamy z głębi duszy apostołskiego błogosławieństwa wam, tu obecnym i wszystkim, których reprezentujecie; wszystkim, którzy z wami jednej są myśli i myśli Chrystusa Pana pragną odpowiedzieć. Błogosławieństwa tego udzielamy szkołom waszym, aby w nich kwitła i wydawała zdrowe owoce, prawdziwa wiedza, zespolona z potężną miłością Bożą. Błogosławimy wszystkim księżom prefektom i tym duszy czkom, które ich kierownictwu pasterskiemu są powierzone. Niech to błogosławieństwo spłynie na wszystkie osoby, związane z wami węzłami krwi lub serca, na wasze domy i rodziny. Niech to błogosławieństwo spoczywa nad diecezją Łucką wraz z jej wiernym, duchowieństwem i Pasterzem.

W szczególny sposób udzielamy Naszego apostołskiego błogosławieństwa ukochanej Ojczyźnie waszej, całej Polsce, którą tak bardzo miłujemy, a która spoczywa na fundamencie życia wiecznego.

Przemówienie Ojca św., tak znakomicie wskazujące obowiązki nauczyciela polskiego, wywarło na słuchaczach niezatarte wrażenie.

Wskazania zaś zawarte w przemówieniu winny się stać przewodnikiem całego nauczycielstwa polskiego na drodze odpowiedzialnej jego pracy.

Pani Curie - Skłodowska przybyła do Madrytu

Znakomita uczona nasza miała w siedzibie studentów uniwersytetu wykład o radioaktywności i ewolucji nauki. Audytorjum było liczne i doborowe. Obecny był ambasador Francji p. Corbin i liczni przedstawiciele świata naukowego Hiszpanji. Po odczytaniu p. Curie-Skłodowską gorąco oklaskiwano. Rząd tymczasowy hiszpański postanowił, że świetna uczona polsko - francuska podczas całego swego pobytu w Hiszpanji uważana jest za gością honorowego republiki hiszpańskiej. Minister oświaty złożył p. Curie-Skłodowskiej hołd urzędowy w imieniu gabinetu na przyjęciu specjalnem.

Najwyższą władzą jest Wszecbiałoruski Zjazd Delegatów sowieckich miejskich i wiejskich, przy czem klucz wyborczy jest tak ułożony, że 1 delegat miejski wypada na 2000 wyborców, wiejski 1 na 10.000. Zjazd wybiera Centralny Komitet wykonawczy (CIK), a ten znów wyłania z siebie Prezydium CIK.

Prócz tego istnieje jeszcze druga rada wyborcza, tj. Rady Komisarzy Ludowych, składająca się z komisarzy republiki Białoruskiej oraz z 4 delegatów komisariatów ogólnego Związku Sowieckiego. W ten sposób utrzymana jest ścisła łączność z rządem centralnym i zależność od niego, jakkolwiek w teorii republika Białoruska posiada zupełną samodzielność i swobodę stanowienia o swoim losie a nawet prawo wystąpienia ze Związku Sowieckiego.

Ludność w ogromnej swojej większości, bo w 86 proc. rolnicza, a w niektórych nawet okręgach w 93 proc., uboga i ciemna.

Analfabetyzm ogromny, gdyż proc. analfabetytów według statystyki sowieckiej wynosi 59 proc. zdaje się jednak, iż w rzeczywistości jest znacznie większy, jakkolwiek ilość szkół powszechnych znów według sowieckich wykazów wynosi 5470.

Istnieją tam poza tem 34 techniczne zakłady naukowe, 30 niższych szkół zawodowych. W Mińsku znajduje się białoruski Uniwersytet państwowy, w Horkach białoruska Akademia rolnicza, w Witebsku instytut weterynaryjny, w Mińsku uniwersytet komunistyczny i prócz tego jeszcze w różnych miastach 6 samodzielnych „fakultetów robotniczych“.

Przemysł wskutek braku surowców, ubóstwa,

Litwa przeciwko Niemcom

Ryga. „Lietuvos Aidas“ oficjalny dziennik rządowy, omawia we wstępnym artykule konflikt litewsko - niemiecki, powstały z powodu wydaleń z Litwy tych Niemców, którym zarzucono antypaństwową działalność. Pismo podaje liczne głosy polskiej prasy, które ostrzegają Litwę przed Niemcami i dowodzą, że Niemcy prowadzą wobec Litwy podwójną grę. Niemcy grząc Litwie zamknięciem wywozu jej nierogacizny liczą na to, że zduszą Litwę ekonomicznie. Cała gra niemiecka, wnioskując wspomniany dziennik, dowodzi słuszności polskich ostrzeżeń, że Niemcy prowadzą kampanię nie tylko w sprawie zmiany granic w t. zw. korytarzu lecz chodzi im o zmianę granic i na innych odcinkach, graniczących z Prusami Wschodnimi, co oczywiście stałoby się kosztem Litwy.

Powyższy głos oficjalnego dziennika litewskiego dowodzi, że Litwa poczyna narazie orientować się do czego prowadzi jej germanofilska polityka, która godzi wprost w całość granic Litwy oraz jej najżywniejsze zagadnienia.

Wybory do Centrali organizacji rolniczych

W dn. 28 bm. odbyło się posiedzenie wybranej na ostatniem Walnem Zgromadzeniu Rady głównej Centrali Tow. Organizacji i Kółek rolniczych.

Prezesaem został obrany pos. Jan Rudowski, który wyboru nie przyjął. Wobec tego wybrano Wacława Karwackiego, ziemianina z pow. pin-czowskiego. Na wiceprezesa powołano pos. Felicjana Lechnickiego i posła Władysława Malskiego.

Po posiedzeniu Rady odbyło się posiedzenie Zarządu głównego, na którem wybrano pozostałych członków prezydium, w skład którego weszli pp. Długosz, Fijałkowski, Piaskiewicz, Taurogiński i Wańkiewicz.

Powrót delegacji przemysłowców z Sowietów

W czwartek, dnia 30 bm. wróciła z Moskwy część delegacji przemysłowców polskich, która bawiła w Z. S. R. P. Pozostała w Z. S. R. P. grupa przemysłowców zwiedzi kolejno: Charków, Ekaterynosław, Dnieprostroj, Rostów nad Donem, Carycyn oraz ośrodek przemysłu metalurgicznego w Kamiennie Wycieczka ta potrwa do dnia 15 maja.

Spór o 30 gr. zakończony śmiercią

Wilno. Z Słonimia donoszą, że w czasie zabawy u niejakiego Adama Grylaka w miejscowości Krasnystaw w pow. słonimskim, na tle sporu o 30 groszy zabity został bagnetem Grylak Franciszek, ciężko ranny 12 ciosami bagnetu Stanisław Grylak i niejaki Kruk. Ranny jest oprócz tego niejaki Bielski Józef. Sprawców bijatyki aresztowano.

Banda fałszerzy marek stemplowych

W wyniku długotrwałych wywiadów i obserwacji udało się policji warszawskiej natrafić na trop bandy, puszczającej w obieg fałszywe marki stemplowe.

Wykrycie tej nowej afery, ze względu na udział w niej znanych fałszerzy, będących w kontakcie z szeregiem handlarzy i pomocników, przedstawia się niezmiernie sensacyjnie.

Szczegóły trzymane są narazie w tajemnicy.

O Białorusi pod knutem sowieckim

II.

Miast na obszarze Białorusi sowieckiej znajduje się 17, małych miasteczek 70.

Tło etnograficzne kraju jest białoruskie, gdyż Białorusini stanowią około 81 proc. ludności, Żydzi zaś, tworzący 60 proc. ludności miast i miasteczek, stanowią ponad 8 proc. zaludnienia całego kraju. Polaków statystyka sowiecka wykazuje tu tylko 2 proc., tj. około 100.000 osób, choć w rzeczywistości liczba ta jest niewątpliwie o wiele wyższa.

Kraj jest przeważnie równiną o charakterze nizinnym, rzadko gdzie ponad 100 mtr. się wznosi. W środku tylko rozciąga się wokół stolicy republiki niewielka wyżyna, t. zw. Mińska, na 200-300 m. wysoka, na południu zaś rozpoczyna się nizina polska.

Nawodnienie kraju jest dostatecznie obfite, gdyż przecinają go liczne niewielkie ale zasobne w wodę rzeki, płynące w dwóch kierunkach: na południe do Prypeci i Dniepru, należące w ten sposób dolewiska Morza Czarnego, drugie zaś ku północno-wschodowi jako dopływy Dźwiny i Niemna, uchodzących do Bałtyku. Zalesienie jest tam dość znaczne, gdyż lasy pokrywają 26 proc. powierzchni całego kraju. Pod względem administracyjnym rozpada się cała ta republika na 8 okręgów, te zaś na 101 rejonów a następnie 1694 sielsowietów.

prymitywności mieszkańców i małej ilości dróg bardzo słabo rozwinięty.

Białoruś sowiecka jest dla nas krajem wyjątkowo interesującym, gdyż składa się w całości z ziem wchodzących aż do rozbiorów w skład Polski historycznej a nazwy miast jak Mińsk, Witebsk, Orsza, brzmią swojsko dla ucha polskiego, budząc nietylko reminiscencje historyczne, lecz także wspomnienia z przed bardzo niewielu lat, gdyż kraj ten tworzy i część integralną ziem polskich pod panowaniem rosyjskiem, a żywioł polski odgrywał tam pierwszorzędną rolę kulturalną.

I dziś ten obszar tak pod względem geograficznym jak też etnograficznym tworzy całość iść z temi ziemiami dawnego W. Ks. Litewskiego, które dziś należą do Polski. Tylko gdy Białorusini polscy w znacznym procencie należą do Kościoła katolickiego i wskutek tego chętnie ulegają kulturze polskiej, to chrześcijańska ludność Białorusi sowieckiej cała niemal — oprócz rozumie się Polaków — jest prawosławna.

Niemale też jest znaczenie strategiczne kraju, położonego nad górnym Dnieprem i Dźwinią. Tędy prowadzi niezmiernie ważny szlak wojskowy smoleński, tędy zastępy moskiewskie od XV w. wdzierały się w głąb Litwy, tędy też rycerstwo polsko-litewskie pod wodzą Zygmunta III i Żółkiewskiego, jak we 200 lat później wielka armja Napoleona dążyły ku Moskwie. Ziemia ta jest od pół tysiąca lat pobojuwiskiem z walk polsko-moskiewskich, obficie użyżniona krwią polskich obrońców zachodniej kultury i katolicyzmu.

„Polska“

Dr. T. D.

CHOJNICE I POWIAT

Chojnice, dnia 1. maja 1931 r.

Na przedstawienie amatorskie „Sokoła“

— przepiękną komedję „Świat bez mężczyzn“ — pomownie zwracamy specjalną uwagę. Tak organizacja zasłużona jak i dobrany zespół amatorski zasługują na poparcie społeczeństwa. — Nie pożałujcie nikt, kto pójdzie na przedstawienie „Sokoła“!

Ogólny pochód przez miasto w dniu święta 3-go Maja.

Celem zmanifestowania naszej żęyzny Narodowej w dniu rocznicy wielkopomnej Konstytucji uchwalili Stali Komitet Uroczystościowy wezwać wszystkich Obywateli miasta Chojnic do brania udziału w pochodzie, który uformuje się na Pl. Jagiellońskim po uroczystym nabożeństwie, po przemówieniu z balkonu ratusza p. starosty i po defiladzie Wojska i Towarzystw umundurowanych.

W pochodzie wezmą też udział wszyscy Naczelnicy i Urzędnicy władz, urzędów i przedsiębiorstw państwowych i samorządowych.

Na zebraniu Naczelników władz i urzędów pod przewodnictwem p. Starosty ustalono następującą kolejność w pochodzie:

Na czele pochodu kroczyć będą pp. Prezes Sądu Okręgowego, Dowódca I-szego Bat. Strzelców, Starosta Powiatowy i Burmistrz. Następnie Naczelnicy i Urzędnicy następujących władz i Urzędów i przedsiębiorstw:

Sądu Okręgowego, Powiatowego, Prokuratury, Starostwa, Urzędu Ziemińskiego, Urzędu Katastralnego, Urzędu Budownictwa Naziemnego, Urzędu Miar, Urzędów Skarbowych, Magistratu (Rada Miejska), Urzędów Pocztowych, Koleji. Poza tem Towarzystwa których kolejność wyznaczy kierownik pochodu oraz Zakłady Naukowe w następującym porządku:

Gimnazjum Żeńskie, Szkoła Gospodarcza, Szkoła Wydziałowa, Gimnazjum Męskie, Szkoła Handlowa i Szkoła Powszechna.

Kierownictwo nad uformowaniem pochodu poruczone Kierownikowi Powiatowemu PW. i WF. p. por. Muellerowi.

Stali Komitet Uroczystościowy.

Teatr Ludowy

zespół amatorski, przewyższający o wiele przyjeżdżające do nas niby to stołeczne i prowincjonalne „teatry“ z „prawdziwymi“ artystami i artystkami, wystawia w przyszły wtorek w sali Hotelu Centralnego przepiękną komedję Michała Bałuckiego „Klub Kawalerów“. Bilety po 2, 1,50 i 1 zł. nabywać można już w Księgarni „Dziennika Pomorskiego“. Niezmordowanie ćwiczący doskonały zespół znany z dawniejszych udanych występów w mieście naszym — daje gwarancję, że publiczność setnie się ubawi.

Zmiany godzin przekraczania granicy polsko-niemieckiej.

W porozumieniu z właściwą władzą niemiecką ustalono na czas od 1 maja r. b. do 30 września 1931 r. na podstawie art. 11 Konwencji między Polską a Niemcami, o ułatwieniach w małym ruchu granicznym z dnia 30 grudnia 1924 r. (Dz. Ust. poz. 383) następujące godziny przekraczania granicy niemieckiej na przejściu granicznym Nowakarczma — Neuguth, tj. we wtorki i piątki od godziny 8-jej do 11-jej, w zasie zaś od 1 lipca do 15 października r. b. również co wtorek i piątek od 8-jej do 11-jej i codziennie od 5-jej do 7-jej za uprzednim zawiadomieniem Urzędu Celnego oraz właściwego Postr. Pol. Pań.

Chojnice, dnia 29 kwietnia 1931 r.

Starosta Powiatowy:

(—) M. Semrau, referendarz.

Pomoc kredytowa dla rolnictwa

Państwowy Bank Rolny przyznał Powiatowej Komunalnej Kasie Oszczędności w Chojnicach kredyt w dyskoncie we wysokości:

zł. 80.000.—

na następujących warunkach:

1) z kredytu niniejszego mogą korzystać drobni i średni rolnicy, oraz osadnicy, potrzebujący rzeczywiste pomocy kredytowej.

2) Termin płatności wksli nie może wybiegać poza okres 6-ciu miesięcy, przyczem **kredyt musi być spłacony do dnia 31 grudnia 1931 r.**

3) Jednocześnie zaznaczamy, że kredyt powyższy **prolongacie podlegać nie będzie.**

Wnioski o przyznanie pożyczki z podaniem dwóch pewnych ręczyeli składac należy do Powiatowej Komunalnej Kasy Oszczędności w Chojnicach, ul. Gdańska 23 w terminie najpóźniej do dnia 15 maja 1931 r.

Podania pozostające bez odpowiedzi, należy uważać za nieuwzględnione.

W dniu 3. maja

wszystkie okna winny być iluminowane nalepkami! Dając 10 groszy za nalepkę, popieracie równocześnie oświatę polską.

Nabyć można nalepki w Czytelnicy Ludowej, w Księgarni Dziennika Pomorskiego i p. Zimnego oraz w składzie papieru p. Rudnickiej.

Urzędy i szkoły uprasza się zgłosić zapotrzebowanie w Inspektoracie Szkolnym.

Zalecamy kupować mydło tylko na wagę, a Szanowna Pani niewątpliwie przekona się, że najtańszem mydłem jest wysuszone

MYDŁO REGERA

Z Urzędu Stanu Cywilnego.

Dnia 30 bm. zostało w tut. Urzędzie Stanu Cywilnego następujące urodzenie zarejestrowane: robotnik Maksymilian Leski, córka, Kazimiera.

„Kino przeciw hańbie cywilizacji“.

(Na marginesie filmu „Szlakiem Hańby“).

Rycerskość świata cywilizowanego otoczyła kobietę specjalną opieką ze względu na jej słabość, delikatność, wrażliwość, łagodność, słodycz. Brutalność zaś tego cywilizowanego świata pograża ją jakby dla kontrastu — na uragowisko w otchłań straszliwych cierpień o jakich pojęcia nie ma dzikus czy dzikuska z nad Tangajki — z braku właśnie odpowiedniej zdolności odczuwania. Ale nawet równą miarą stosując trzeba uznać, że los niewolnika - dzikuska jest lepszym od losu niewolnicy europejskiej w domu publicznym — ze względów chyba zrozumiałych, o których zbyteczne jest szerzej się rozpisywać.

Za główną przyczynę niepowodzenia walki z tą straszną plagą należy uznać nieświadomość młodej żeńskiej.

Nieświadomość to urok dziewczęcia, ale też ałut handlarza żywym towarem. Atut ten trzeba mu odebrać w ten czy inny sposób, a kino jest chyba jednym z najlepszych środków, jeśli nie najlepszym.

To też zwrócono już na nie uwagę jako na najsprawniejszy środek propagandy.

Wspaniałym sukcesem, jak na nasze środki, bez Ligi Narodów i obcych policji, jest nowy film polski „Szlakiem Hańby“, mający za cel walkę z hańbą cywilizacji, ze straszliwym, okrutnym niewolnictwem, fizycznym i moralnym zatraceniem kobiety europejskiej.

Zatem winni obejrzeć wszyscy film „Szlakiem Hańby“, który ukaże się w kinie Nowości w dniu 1, 2 i 3 maja.

Z POMORZA

Ujęcie sprawców napadu rabunkowego

Kartuszy. W nocy z 21 na 22 kwietnia br. kilku sprawców usiłowało się włamać do biura nadleśnictwa w Mirachowie, w którym znajduje się kasa ogniotrwała z większą gotówką. Wydział śledczy ustalił sprawców usiłowanego włamania kasowego i w związku z powyższym zatrzymano Florjana i Benedykta Myszków, mieszkańc. wsi Chmielna, pow. Kartuszy, oraz Włodarczyka Wocława z Witomina, znanego złodzieja zawodowego. Jako czwarty sprawca został ujęty przez policję powiatu kartuskiego w osobie Edmunda Roszkowskiego.

Świątokradztwo.

Pomieczyno, pow. kartuski. Nieznani sprawcy rozbili w białym dniu w kościele katolickim w Pomieczynie skarbonkę, w której mogło się znajdować 3—4 zł. Następnie rozerwaną tylną ścianę skarbonki przyczepili z powrotem, tak, że uszkodzenie było mało dostrzegalne.

Wybuch motoru spowodował pożar.

Niepoczłowiec, powiat kartuski. U rolnika Franciszka Lidzbarskiego nastąpił wybuch motoru benzynowego przez zapalenie się benzyny w zbiorniku. Z powodu energicznej akcji ratunkowej domowników i sąsiadów ogień ugaszono. Szkoda wynosi około 1000 złotych.

3.000 robotników na bruku.

Grudziądz. Dyrekcja fabryki Pe-Pe-Ge wypowiedziała wszystkim robotnikom pracę na dzień 15 maja. Fabryka znalazła się w nieprzewidywanych trudnościach finansowych. Nadzieje, jakie pokładano w pożyczce pewnego konsorcjum francuskiego, zawiodły całkowicie.

Wypowiedzenie pracy dotyczy 3000 robotników którzy z dniem 15 maja znajdują się na bruku.

Również słycać, że z dniem 1 maja otrzymają trzymiesięczne wypowiedzenie wszyscy urzędnicy firmy.

Według niepotwierdzonych dotychczas pogłosek zarząd fabryki zwrócił się do władz sądowych z prośbą o nadzór sądowy.

Wyrzucenie na bruk 3000 robotników w obecnych warunkach równa się w Grudziądzu katastrofie i może mieć nieobliczalne następstwa.

Pożar.

Rumienica, pow. lubawski. Spalił się dom mieszkalny robotników majątku Rumienica własność p. Graduszewskiego. Pożar powstał wskutek zapalenia się sadzy w kominie, które przeniosły się na dach pokryty słomą.

Kradzież na plebanji.

Niewyśledzeni dotąd złodzieje wkradli się do plebanji i skradli ks. prob. Jankowskiemu różne przedmioty jak: kielich pamiątkowy, futro, deki, wina itd. razem wartości około 5—6 tysięcy zł.

Rymy na czasie.

Nie porzucaj nadzieje,
Chociaż dzisiaj deszcz leje,
Jutro słońce zaświeci,
Wiosny zjawia się dzieci.
Zieleń drzewa pokryje
A człek wiosny zażyje.
Charzykowo już wola —
Przedstawienie „Sokoła“,
Potem Teatr Ludowy, —
Zespół obu morowy.
Niechaj nikt się nie leni,
Weźmie złocisz z kieszeni,
Kupi bilet cożywo,
Za to ujrzy tam dziwo,
Jakie zdarza się rzadko.
Idźże coko więc z matką,
Idźcie ojcie, synowie;
Potem każdy z Was powie,
Ze się setnie ubawił,
Ze się z śmiechu aż dławil. —
Dziś, gdy czas minorowy,
Wszakże śmiech taki zdrowy!

Czy odnowiłeś przedpłatę na MAJ?

Ze skradzionym węglem wpadł do morza i utopił się Gdynia. — Dnia 28 kwietnia o godz. 22-jej Kraviec Wojciech, zam. w Kolonji Rybackiej, niosąc skradziony węgiel w stanie podchmielonym na motorówkę „Ręka“ wpadł do morza i utopił się.

Gleba Płodów Rolnych w Poznaniu

Poznań, dnia 30. IV. 1931 r.

Warunek: handel hurt, fr. st. załad, ładunki wago-
dotawa zarsz za 100 kg., w złotych.

Zyto	29,25—29,50
Pszenica	33,75—34,25
Jęczmień przemiatowy	26,00—27,00
Jęczmień brow.	—
Owies	27,50—28,50
Mąka z. 65% wł. work.	43,00—44,00
Mąka p. 65% wł. work.	51,50—54,50
Otręby żytnie	24,00—25,00
Otręby pszenne	24,00—25,00
Rzepak	38,00—40,00
Groch polny	29,00—30,00
Groch Victoria	32,00—36,00
Ziemiaki jadalne	6,50—7,00

RUCH W TOWARZYSTWACH

Tow. Gł. „Sokol“ bierze gremjalny udział w uroczystościach 3 Maja. Zbiórka wszystkich druchen i druhów (starszych, ćwiczących i młodzieży) przed Konsumem urzędniczym w dniu 3 Maja o godz. 10-tej celem wspólnego wymarszu do kościoła. Wzywamy wszystkich do punktualnego licznego stawienia się. Czotem! Zarząd.

Klub Mandolinistów „Lira“ przy K. P. W. w Chojnicach. — W piątek o godz. 7,30, wieczorem odbędą się ćwiczenia, mandolinistów w salce komisyjnej (gmach dworcowy). Uprasza się o przybycie wszystkich członków. Dyrygent.

Koło Pań przy KPW. w Chojnicach — Lekcja gry na mandolinie odbędzie się w piątek o godz. 6 wieczorem w salce komisyjnej. Punktualne przybycie wszystkich pań konieczne. Dyrygent.

Związek Harcerstwa Polskiego Komenda Hufca Chojnice. — Dziś 1 bm. o godz. 20 odbędzie się w moim mieszkaniu Odprawa Drużynowych. — Ze względu na ważne i pilne sprawy obecność wszystkich Drh. Drh. Drużynowych konieczna. Czuwaj! Komendant Hufca.

Męskie Towarzystwo św. Wincentego a Paulo W niedzielę, dnia 3 Maja br. o godz. 16-jej zebranie w klasztorze na które szanownych członków uprzejmie się zaprasza. Zarząd.

Koło Pań, K. P. W. zwołuje na piątek dnia 1. 5. br. o godz. 20 w poczekalni nadzwyczajne zebranie. Uprasza się o przybycie wszystkich pań. Na porządku obrad, sprawa zawodów w Bydgoszczy. Zarząd.

Jedność! Prezes Madziąg.

Zebranie Koła Polek odbędzie się w piątek, dn. 1 maja o godz. 5 p. poł. na salce w starostwie. Referat wygłosi p. staroscina Zaleska. O liczny udział członkiń uprasza uprzejmie Zarząd.

Klub Żeglarski Chojnice — W piątek dnia 1. 5. o godz. 19,30 w hotelu pana Engla doroczne walne zebranie Klubu Żeglarskiego Chojnice. O gremjalne przybycie uprasza się.

Proces b. cesarza Wilhelma II

Berlin. — Były cesarz Wilhelm zaskarżył sędziego w Reichenbachu na Śląsku niemieckim o uszkodzenie dokumentu. Sędzia, widząc na dokumencie podpis Wilhelma opatrzony literami I. R. (Imperator Rex), opatrzył dokument znakiem zapytania, co niesłychanie oburzyło ambitnego pana z Doorn.

Prawny tytuł ekskeizera brzmi dziś „Wilhelm, Prinz von Preussen“. Akt zaś, sporządzony w obecności notariusza Holendra, został dziwnym trafem, zalegalizowany przez niemieckie przedstawicielstwo w Holandji, mimo że jest on sprzeczny z pruską ustawą szlachecką. Ponadto tekst dokumentu wykazuje dalszą pretensję Wilhelma do tronu.

Incydent ten, nabierający rozgłosu, przypomina dość ostrą wymianę zdań pomiędzy posłem francuskim w Hadze a holenderskim ministrem

spraw zagranicznych, gdy podczas wesela ekskeizera z księżniczką Herminą Reuss samolot holenderski rzucił na pałac w Doorn wieniec od królowej

**Patrz na te rzesze bezrobotnych!
Twoja to wina!**

Boś kupował towar zagraniczny!

I Ciebie czeka nędza!

Jeżeli nie będziesz kup. towaru krajowego.

Związek Obrony **POZNAŃ**
Przemysłu Polskiego ul. Rzeczypospolitej 1.

Wilhelminy z napisem „Cesarzowi Niemiec i królowi Prus“. Poseł francuski Benoist zwrócił się wówczas z prośbą o wyjaśnienie, na co minister spraw zagranicznych van Karnebeek odpowiedział, iż można stracić tron, lecz nie traci się tytułu.

Choćby jednak akt, noszący inkryminowany podpis, był zgodny ze zwyczajami holenderskimi, to nie asprawiedliwia to jednak pogwałcenia prawa pruskiego przez odnośne władze niemieckie w Holandji, które dokument ten zalegalizowały.

Wesoły kącik

Przyzwyczajenie.

Żona: — Niesłychane! Czując jak ci w natłoku wyciągano portmonetkę, nie odważyłeś się zatrzymać złodzieja.

Mąż (nieśmiało): — Myślałem, kochanie że to ty byłaś!

Prosty sposób.

— Wiesz, panny X. nie znoszę, chciałbym jej z duszy rad spłatać figla.

— Ożeń że się z nią!

Przetarg przymusowy

W sobotę dnia 2. V. 31 r. o godz. 10-tej sprzedam w Chojnicach na sali p. Jazdźewskiego przy Pl. św. Jerzego nr. 5 największą dającemu za gotówkę: 1 harmonjum.

Ponadto przy ul. Gdańskiej 28. o godz. 10 30 1 bufet.

Przy ul. Gdańskiej 16. o godz. 11-tej 2 wirówki.

Przy Pl. Król. Jadwigi 4/5 o godz. 11.30 50 ctr. makuchu lnianego

Przy ul. Dworcowej nr. 58 o godz. 12-tej 1 płaszcz damski, 1 lustro i 1 maszynę szwiecką

W. Kowalski
Kom. sąd. Chojnice 3254

Przetarg przymusowy

W sobotę 2. 5. 31. o godz. 10.30 sprzedam w Chojnicach w lokalu p. St. Rinka Rynek 6. największą dającemu za gotówkę:

dywany, firany, pledy, story.

Szeleziński
kom. sądowy. 80

Przetarg przymusowy

W poniedziałek dnia 4. maja br. o godz. 9.30 sprzedam w Chojnicach u sped. Nowackiego największą dającemu za gotówkę:

różne artykuły spożywcze cykorje i t. d. — proszki do prania, mydła i t. d. stoliki, krzesła, wódki.

Licytacja odbędzie się napewno.

Szeleziński
komornik sądowy 81

Przybiłkał się pies wilk

Po odbiór tegoż należy się zgłosić

w Silnie k| Chojnice do Strebla.

Kupuje każdego czasu wszelkie gatunki

kartofli.

Mam na składzie wszelkie gatunki koniczyzny. Siemię buraczane (ronkle) i konieczyzny.

Arthur Schwarz
Telef. 135.

KINO NOWOŚCI

W piątek o godz. 8.15 w sobotę o godz. 8.15 i w niedzielę o godz. 6 i 8.15 (1, 2 i 3 maja)

Czołowy film polski, poświęcony
tysiącom szanbionych

Szlakiem Hańby

Bojowy film produkcji 1930 r. zrealizowany wdg. najpoczytniejszej frapującej powieści **Dr. Antoniego Marczyńskiego** pod tyt **W RĘKACH HANDLARZY KOBIET**

W rolach głównych sławy ekranu:

Zofja Batycka — Marja Malicka
Wanda Zawiszanka — S. Broniszówna
Bogusław Samborski — Leszek Owron
Władysław Walter — Antoni Wojdan

Film ten wyświetlano w Genewie dla członków „Ligi Narodów“

Wstęp dla dzieci i młodzieży wzbroniony

Pomimo olbrzymich kosztów wynajmu filmu ceny wstępu z wykie !!!

Baczność !!!

Gdzie pójdziemy **w sobotę 2. maja** wiecz. o godz. 7.30 ?
Na

zabawę taneczną

do Marjana Jazdźewskiego Pl. św. Jerzego 5. Gdzie możesz sobie dobrze wypić, najeść i dobrze ubawić. Wszystkich uprzejmie zaprasza **Komitet.**

Dzierżawa.

12 mórg dobrej ziemi budynki zupełnie nowe. Do objęcia potrzeba od 1,500.— do 2000 zł. Zgł. **J. Bruski** Chojnice Pl. Piastowski 23. Na odpowiedź załączyć znaczek.

Dobrze umeblowany pokój

z zaraz lub od 15. V. do wynajęcia **Warszawska 21 part.**

Prakt. książki dla rolników

Uprawa warzyw, o nawozach sztucznych, jak uprawiać ziemię i stosować nawozy sztuczne. Agrest — porzeczki — maliny. Uprawa i nawożenie ziemniaków. Rola i jej uprawa o zasadach wiejskich — uprawy i wyprawy lnu i konopi —

po leca
Księgarnia Dzien. Pomorskiego.

Umiebl. pokój

z utrzymaniem do wynajęcia oraz dobre **obiady i kolacje** po niskich cenach wydaje **Mickiewicza 3. I.**

Pokój

słoneczny umeblowany lub próżny przy ul. Człuchowskiej zaraz do wynajęcia. **Holstein,** Staroszkólna 18.

„Hubertol“

Do tuczenia **świn i bydła**

nie zawiera żadnych środków szkodliwych, przyczynia się we wielkiej mierze jako prosek **odżywczy, do pobudzenia apetytu, zapobiega chorobom, powoduje lepsze trawienie, prosiakom wzmacnia kości.**

Drogerja,
Bracia Hubert, właśc. Julian Hubert.
Tel. 219 CHOJNICE Gdańska 18.

Skarbonka powinna znajdować się w każdym domu, gdyż jest ona ważnym i bardzo pomocnym czynnikiem dla rodziców przy wychowaniu swych dzieci. Darowanie dziecku dla jego skarbonki parę groszy sprawia mu radość i przyjemność, a zachęcone jeszcze przykładem oszczędności rodziców, pobudza je już w samej młodości do **zmysłu oszczędnościowego.** Skarbonki domowe wypożycza bezpłatnie

Miejska
Komunalna Kasa Oszczędności
w Chojnicach.

Tapety

w wielkim wyborze ostatnie nowości

poleca **Księgarnia Dziennika Pomorskiego.**